

KAMUKO
Karkkilän Musiikkikoulu

SML -Suomen musiikkioppilaitosten liitry **Piano vapaa säestys**

Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005

www.musicedu.fi

PIANON VAPAAN SÄESTYKSEN TASOSUORITUSTEN SISÄLLÖT JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Suomen musiikkioppilaitosten liiton perustason ja musiikkiopistotason tasosuoritusten sisällöt sekä arvioinnin perusteet on laadittu Opetushallituksen laatimien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden hengessä.

Uudet sisällöt tuovat oppilaalle entistä enemmän vapautta ja opettajalle vastuuta ohjelmiston suhteen. Tärkeintä on soittoinnostuksen herättäminen ja hyvän musiikkisuhteen ylläpitäminen.

Vapaa säestys ja sen määrittely

Vapaa säestys on luovan ilmaisun yhdistämistä muusikon perustaitojen hallintaan. Oppiaineena se on monimuotoinen, moniarvoinen sekä oppilaan tarpeisiin mukautuva. Keskeisiä taitoja ovat musiikin eri lajeissa esiintyvien yleisten ilmiöiden ymmärtävä hallinta, joka ilmenee kykynä musisoida ilman kirjoitettua tekstuuria. Vapaa säestys tukee oppilaan muuta musiikin opiskelua. Eri oppiaineissa tutuksi tulleita ilmiöitä käsitellään myös vapaan säestyksen tunnilla aineen omilla työtavoilla. Näitä ovat muun muassa improvisointi, säveltäminen ja kuulonvarainen musiikin tuottaminen.

Ohjelmistona käytetään rytmi-, kansan- ja taidemusiikkia sekä muuta eri käytännön tilanteissa tarvittavaa musiikkia.

Vapaata säestystä voi opiskella instrumentilla, jolla on mahdollista tuottaa melodia ja moniääninen säestys yhtäaikaaisesti. Instrumenttikohtaiset erot otetaan huomioon esimerkiksi sävellajia, säestyskudosta, sointujen laajuutta ja ohjelmistoa koskevissa kysymyksissä.

Vapaa säestys:

- tarjoaa monipuolisen näkökulman musiikkiin
- kannustaa oppilasta jatkuvaan musiikin harrastamiseen
- kehittää oppilaan itseilmaisua
- kehittää oppilaan kykyä hahmottaa musiikkia kuulonvaraisesti
- tarjoaa tilaisuuksia yhteismusisointiin
- antaa valmiuksia musiikin ja muiden alojen ammattiopintoihin.

Opetuksen yleiset lähtökohdat ja tavoitteet

Vapaa säestys perustuu käsitykselle musiikista elävänä prosessina, jonka soiva lopputulos on ainutkertainen. Tavoitteena on vahvistaa soivaa mielikuvaa ja sen hyödyntämistä musisoinnissa. Oppilaan oman musiikillisen ilmaisun syventyessä kehitetään oppilaan kykyä hahmottaa ja ohjata omaa taiteellista prosessiaan. Vapaassa säestyksessä itseilmaisun ja taiteellisen prosessin oppimista tulisi pitää tärkeämpänä kuin musiikillisia lopputuloksia.

Opiskeltavien musiikillisten ilmiöiden määrä pyritään pitämään vähäisenä mutta käsiteltävät taidot pyritään omaksumaan syvällisesti, jotta niitä voidaan soveltaa tilannekohtaisesti ja käyttää välineinä itseilmaisulle. Opettaja voi hyödyntää eri oppimiskäsityksiä sekä ottaa huomioon opiskelijoiden yksilölliset oppimisstrategiat. Käytännön tilanteiden tuomat vaatimukset auttavat oppilasta itsearviointissa ja näkemyksensä kehittämisessä.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Integrointi muihin opintoihin

Vapaan säestyksen perusteisiin tutustutaan pianonsoiton perustason 1 ja 2 opinnoissa. Vapaan säestyksen opinnot tukevat pääinstrumentin opintoja.

Vapaassa säestyksessä tutustutaan mm. äänenkuljetukseen, soinnuttamiseen ja sointujen merkintätapoihin. Lisäksi opitaan tuottamaan harmoniaa ja säestyksiä pianolla. Musiikin perusteiden opinnot tukevat ja syventävät näitä tietoja ja taitoja.

Vapaa säestys tarjoaa luontevia mahdollisuuksia instrumentalistien ja laulajien kanssa tapahtuvalle yhteismusisoinnille.

Opintojen rakenne ja jakautuminen

Perustaso 1

- Perustaso 1 on kaikille tarkoitettu opintojakso, joka sisältyy pianonsoiton 1- ja 2 -tason opintoihin
- vapaan säestyksen perustaso 1 (vapaan säestyksen perusteet) luo pohjan vapaan säestyksen 2- ja tason opinnoille (varsinaiset opinnot), joita voidaan suorittaa pää- tai sivuaineisina opintoina
- on suositeltavaa, että opintojaksoa opettaa oppilaan oma pianonsoiton opettaja

Perustasot 2 ja 3

- suoritettuaan 1-tason opinnot, voi oppilas syventää saamia tietoa ja taitoja vapaan säestyksen
- 2- ja 3 -tason opinnoilla perustasoja 2 ja 3 opettaa alaan perehtynyt opettaja

Musiikkiopistotaso

- opetuksen painotukset ja niiden sisällöt voivat vaihdella oppilaitoskohtaisesti opettajan erityisosaamisen ja oppilaan mieltymysten mukaisesti
- oppilalta edellytettävä sitoutuminen on suurempi kuin perustason opinnoissa
- opintojen tehtävänä on antaa valmiuksia myös ammatillisia opintoja varten
- musiikkiopistotasoa opettaa alaan perehtynyt opettaja

Vapaa säestys pääaineena

Vapaa säestys voi olla pääaine seuraavin edellytyksin:

- oppilaitoksella on resurssit tarjota opiskelijalle pääaineista vapaan säestyksen opetusta
- opettaja kykenee huolehtimaan pianonsoiton teknisten valmiuksien kehittymisestä
- opiskelua pystytään tukemaan yhteismusisoinnilla sekä ottamalla musiikin perusteissa huomioon

vapaan säestyksen erityistarpeet

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista ja auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita ja saavuttamaan niitä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy kannustavia ja rakentavia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearviointiin.

Arvosana-asteikko

Erinomainen 5

Kiitettävä 4

Hyvä 3

Tyydyttävä 2

Hyväksytty 1

Uusittava

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Päättösuoritukset arvioidaan asteikolla 1-5 / uusittava. Halutessaan oppilaitos voi käyttää oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti myös tarkempaa pisteytystä 1-25 / uusittava (erinomainen 21 - 25, kiitettävä 16 - 20, hyvä 11 - 15, tyydyttävä 6 - 10, hyväksytty 1 - 5). Muut kuin päättösuoritukset voidaan arvioida ilman arvosanaa, jolloin tasosuoritus on joko suoritettu tai uusittava.

Päättösuoritusten arvioitsijoita tulee olla valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti vähintään kaksi. Oppilaitos voi halutessaan määritellä omassa opetussuunnitelmassaan lautakunnan kokoonpanon.

Oppilaalle annetaan suullinen palaute kaikilta lautakunnan jäseniltä tai puheenjohtajan yhteenveto. Oppilas saa kirjallisen arvioinnin kuten Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteet edellyttävät.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Perustaso 1

Tavoitteet

Perustaso 1 on kaikille tarkoitettu opintojakso, joka sisältyy pianonsoiton perustason 1 ja 2 opintoihin.

Opintojaksossa tutustutaan vapaaseen säestykseen. Tavoitteena on, että oppilas hallitsee perussykkeen, osaa säestää perustehoilla (I-IV-V7) reaalisoitu- ja astemerkeistä sekä tutustuu musiikin kuulonvaraiseen tuottamiseen.

Sisältö

Harjoitellaan säestämään tutuissa sävellajeissa perusfunktioilla (I, IV, V7) 3/4-, 4/4- ja 6/8tahtilajeissa. I- ja IV -asteella käytetään kolmisointua ja V -asteen sointuna dominanttiseptimisointua, josta voidaan jättää pois perusääni tai kvintti.

- Melodioita ja säestyksiä harjoitellaan tuottamaan myös kuulonvaraisesti.
- Tutustutaan improvisointiin.
- Ohjelmistona käytetään kansan- ja lastenlauluja sekä muuta sopivaa ohjelmistoa.

Liite 1. Esimerkkejä työtavoista ja ohjelmistosta.

Suoritus

A) Kadenssisoitto pianonsoiton perustaso 1 -suorituksen yhteydessä.

B) Säestystehtävä pianonsoiton perustaso 2 -suorituksen yhteydessä. Säestystehtävässä oppilas tuottaa kolmella perussoinnulla (I-IV-V7) kappaleen perusrytmiä ilmentävän säestyksen.

Nuottiesimerkit ovat pianonsoiton tasosuoritusohjeiden yhteydessä.

Arviointi

hyväksytty/uusittava

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Perustaso 2

Tavoitteet

Perustaso 2 opintojen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet selviytyä helpoista säestys- ja soinnutustehtävistä tutuissa sävellajeissa. Oppilas tuntee sävellajien perusteet ja niitä vastaavat reaalisointumerkit. Lisäksi oppilas totuttautuu musiikin käsittelyyn kuulonvaraisesti, improvisoiden ja säveltäen.

Sisältö

- Opetellaan säestämään käyttämällä kolmisointuja ja dominanttiseptimisointuja.
- Soinnutetaan moduloimattomia melodioita perustehoilla.
- I-IV-V7- I -sointukulun lisäksi opetellaan käyttämään II-V7-I-VI -sointukulkua säestyksissä.
- Säestyskuvioita harjoitellaan eri tahtilajeissa ja tutustutaan eri säestystyyliin kuten beat, vaihtobasso (alla breve 2/2 ja valssi), murtosointu (4/4 ja 12/8).
- Improvisointia ja säveltämistä käytetään työtapoina.
- Ohjelmisto sisältää vähintään kymmenen eri musiikkityylejä edustavaa kappaletta.
Ohjelmistoon
- voi sisältyä omia sävellyksiä ja sovituksia.

Suoritus

Ohjelmisto. Kolmen kappaleen valmisteltu ohjelmisto, joista yksi voi olla oma sävellys tai sovitus. Melodian voi soittaa tai laulaa joko oppilas itse tai toinen henkilö. Kappaleet voi esittää konsertissa tai konsertinomaisessa tilanteessa.

Prima vista -säestystehtävä sointumerkeistä. Tehtävässä esiintyy I, IV ja V7 asteen sointuja. Tehtävänä on tunnistaa ja tuottaa kappaleen perussykettä ilmentävä säestys näillä soinnuilla.

Soinnutustehtävä. Tutun melodian soinnuttaminen perustehoilla. Soinnut saa halutessaan kirjoittaa tehtäväpaperiin. Tehtävä voidaan soittaa ilman melodiaa, jolloin toinen henkilö tuottaa sen. Prima vista- ja soinnutustehtäviä saa valmistella yhteensä 10 minuuttia.

Liite 2. Esimerkkejä tehtävistä.

Arviointi

Hyväksytty/uusittava.

Mikäli vapaa säestys on oppilaan pääaine, suositellaan suoritus arvioitavaksi arvosana-asteikolla 15 tai uusittava.

Ohjelmiston tai prima vista- ja soinnutustehtävät voidaan tarvittaessa uusita erikseen.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Perustaso 3

Tavoitteet

Perustaso 3 opintojen tavoitteena on antaa oppilaalle sellaiset valmiudet, että hän selviytyy tavallisimmista säestys- ja soinnutustehtävistä. Oppilas tuntee sävellajien perusteet (I, IV, V7) ja niitä korvaavat soinnut (III, VI, II sekä mahdollisesti VII) sekä niitä vastaavat reaalisoitumerkit. Hän harjaantuu tuottamaan yhtä aikaa melodiaa ja harmoniaa sekä kehittää muita musiikin käytännötilanteissa vaadittavia taitoja.

Oppilas syventää taitojaan rytmien käsittelyssä ja muodon hahmottamisessa. Oppilas harjaantuu luomaan musiikkia kuulonvaraisesti, improvisoiden ja säveltäen. Oppilasta autetaan etsimään ja kehittämään musiikillista persoonaansa ja itseilmaisuaan.

Sisältö

Tutustutaan nelisoituihin ja niiden merkintätapoihin (7+5, dim7, sus, add9) ja opetellaan käyttämään tavallisimpia nelisoituja (maj7, m7, m7-5, 7).

Soinnutetaan melodioita perustehoilla ja tutustutaan niitä korvaaviin soituihin sekä väldominanttiin rinnakkaissävellajien välillä liikuttaessa.

I-IV-V7 - ja II-V7-I-VI -sointukulun lisäksi oppilas tutustuu diatoniseen kvinttikiertoon. (ks. liite 5.)

Säestyskuvioita harjoitellaan edellä opittujen lisäksi (beat, vaihtobasso, murtosointu) myös muissa käytännön tilanteissa tarvittavissa tyyleissä ja tahtilajeissa (esim. tango ja beguine). Lisäksi tutustutaan kolmimuunteiseen fraseeraukseen (esim. shuffle tai fox trot).

- Harjaannutaan etsimään sointusäveliä melodian alapuolelle oikealla kädellä; rytmillistä säestyskuviota ei vielä vaadita.
- Tutustutaan rakenteiden (kuten alkusoitto) tuottamiseen.
- Tuttujen kappaleiden säestämistä kuulonvaraisesti.
- Improvisointia käytetään työtapana
- Ohjelmistona vähintään 15 eri tyylejä edustavaa kappaletta, joihin voi sisältyä omia sävellyksiä ja sovituksia.

Suoritus

Ohjelmisto. Viiden kappaleen valmisteltu ohjelmisto, joista vähintään kaksi on melodian kanssa soitettavia ja vähintään yksi yhteismusisointi/säestystehtävä. Kappaleet voi esittää matineassa.

Prima vista -tehtävä. Annetun kappaleen säestäminen reaalisoitumerkeistä. Oppilaan oletetaan sointujen hallinnan lisäksi tunnistavan ja tuottavan kappaleeseen sopivan säestyksen. Tehtävä vastaa vaikeustasoltaan ohjelmiston helpoimpia kappaleita.

Korvakuulotehtävä. Tutun, helpon laulun säestäminen helpossa sävellajissa.

Soinnutustehtävä. Tehtävä mahdollistaa soinnuttamisen käyttämällä perustehojen lisäksi niiden korvaavuuksia.

Vapaaehtoinen improvisointitehtävä, joka voi vaikuttaa arvosteluun.
Prima vista- ja soinnutustehtäviä saa valmistella yhteensä 10 minuuttia.

Liite 3. Esimerkkejä tehtävistä.

Arviointi

Tasosuoritus suositellaan arvioitavaksi arvosana-asteikolla 1-5 tai uusittava.

Ohjelmiston tai prima vista-, korvakuulo- ja soinnutustehtävät voidaan tarvittaessa uusia erikseen.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Musiikkiopistotaso

Tavoitteet

Musiikkiopistotason tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia toimia muusikkona erilaisissa käytännön tilanteissa sekä valmistaa oppilasta ammattiopintoihin.

Oppilas hallitsee sävellajin perustehot, niitä korvaavat soinnut, välidominantin sekä osaa soinnuttaa niillä melodioita. Lisäksi hän tuntee reaalisoitumerkintöjen muodostumisperiaatteet ja osaa tarvittaessa tulkita nelisoituja laajempia sointuja. Oppilas hallitsee nelisoituharmoniaa sekä kolmimuunteista fraseerausta käytännön tilanteissa.

Oppilas oppii hahmottamaan tavallisimmat musiikin muotorakenteet. Rytmin ja pulssin hallintaa kehitetään ja vahvistetaan. Oppilas harjaantuu luomaan musiikkia kuulonvaraisesti, improvisoiden ja säveltäen.

Oppilas pystyy tuottamaan yhtä aikaa melodian ja sille luontevan säestyksen sekä muuntelemaan näitä. Hän oppii ymmärtämään tyylin vaikutusta harmoniaan, rytmikkaan ja soittotapaan sekä etsimään omaa musiikillista ilmaisuaan pystyen soveltamaan tyyliintuntemustaan musisoinnissa.

Halutessaan voi oppilas syventyä yhden vapaan säestyksen osa-alueen keskeisimpiin ilmiöihin ja saada ammatillisia valmiuksia.

Liite 4. Musiikkiopistotason painotusalueet.

Sisältö

- soinnutetaan melodioita perustehoilla, niitä korvaavilla soinnuilla sekä käyttäen hyväksi välidominantin mahdollisuuksia.
- harjoitellaan nelisointuharmonian käyttöä, kuten diatonista kvinttikiertoa.
- vahvistetaan käytännön tilanteiden vaatimaa säestyskuvioiden hallintaa.
- harjoitellaan rakenteiden hahmottamista, merkitsemistä ja tuottamista (kuten alku-, väli- ja loppusoitto tai maalit ja segno- ja coda-merkinnät)
- opetellaan yhdistämään melodia ja säestys käyttämällä säestysrytmejä myös oikeassa kädessä.
- Tutustutaan myös koko säestyksen soittamiseen pelkästään vasemmalla kädellä (esim. stride).
- harjoitellaan kolmimuunteista fraseerausta ja tutustutaan bluesiin
- kappaleiden soittamista ja säestämistä kuulonvaraisesti sekä transponointia eri sävellajeihin
- improvisointia käytetään musiikkityylin edellyttämällä tavalla tai työtapana erilaisissa harjoitteissa, kuten melodian ja säestyksen muuntelussa ja moodeihin tutustumisessa
- yhteismusisointitehtäviä
- ohjelmistona soitetaan vähintään 20 eri tyylejä edustavaa kappaletta, joihin voi sisältyä omia
- sävellyksiä ja sovituksia. Ohjelmistosta vähintään viisi pitää olla muulta kuin painotusalueen ohjelmistosta.

Suoritus

Ohjelmisto. Kymmenen kappaleen valmisteltu ohjelmisto, joissa on melodian kanssa soitettavia tai sellaisia kappaleita, joissa on melodiansoittoa yhdistettynä säestykseen (esim. välisoitto). Ohjelmistoon kuuluu yhteismusisointitehtäviä. Ohjelmisto voi koostua pelkästään painotusalueen ohjelmistosta. Ohjelmisto esitetään matineassa tai siitä soitetaan näytteitä valinnan mukaan.

Prima vista -tehtävä. Annetun kappaleen esittäminen (reaalisointumerkit, melodia). Oppilaan oletetaan sointujen hallinnan lisäksi tunnistavan ja tuottavan kappaleeseen sopivan säestyskuvion ja rakenteen (esim. alkusoitto). Tehtävä vastaa vaikeustasoltaan perustason 3 kappaleita

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Transponointitehtävä. Yhden ohjelmistossa olevan laulun säestäminen lautakunnan antamassa helppossa sävellajissa.

Soinnutustehtävä. Tehtävä mahdollistaa soinnuttamisen käyttämällä perustehojen lisäksi niiden korvaavuuksia, välidominanttia ja/tai kvinttikiertoa. Tehtävä voi käydä rinnakkaisessa sävellajissa.

(Diatoninen) kvinttikierto (ks. nuottiesimerkki liite 5). Esitetään joko harjoiteltu kappale tai säestys lautakunnan valitsemassa sävellajissa (esim. 3#/b tai c-, d-, e-, f-, g-, a- ja h-mollit)

12-tahtisen blues-rakenteen säestäminen

Vapaaehtoinen improvisointitehtävä, joka voi vaikuttaa arvosteluun.
Prima vista- ja soinnutustehtäviä saa valmistella yhteensä 15 minuuttia.

Arviointi

Tasosuoritus suositellaan arvioitavaksi arvosana-asteikolla 1-5 tai uusittava.

Ohjelmiston tai prima vista-, korvakuulo- ja soinnutustehtävät voi tarvittaessa uusia erikseen.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Liitteet

Liite 1. Esimerkkejä työtavoista ja ohjelmistosta perustasolla 1.

Säestäminen

Tuttuja kappaleita soitetaan kuulonvaraisesti etsimällä melodioihin perussoinnut . Opettaja voi soittaa melodian ja oppilas säestää. Harmoniaa voi tuottaa myös pelkällä bassoäänellä tai vasemman käden sointukäännöksillä.

Improvisointi

Improvisoinnin lähtökohtana voi opetuksessa käyttää esimerkiksi kuvaa, tarinaa, aihetta (Liikenneuhka, Ampiaisen päivä, Purosta valtamereen) tai rytmiä (esim. valssi, rytmiostinato). Käytettävissä olevaa sävelmateriaalia voi rajoittaa (mustat koskettimet, klusterit tms.). Improvisoinnin lähtökohdaksi voi myös ottaa esimerkiksi harmonian (I-VI-II-V7, urkupiste) tai jonkun tutun melodian. Eri lähestymistapoja voi myös vapaasti yhdistellä keskenään. Ks. myös liite improvisoinnista.

Ohjelmistoesimerkkejä

Ohjelmistona voi käyttää kahta tai kolmea perussointua sisältäviä kappaleita, esimerkiksi: Jaakkokulta, Hepokatti, Pieni veturi, Jouluyö, juhlayö, Prinsessa Ruusunen, Elefanttimarssi, Pienet sammakot, Nalle-Puhin sadelaulu.

Lisää sopivaa ohjelmistoa on mm. koulun musiikinkirjoissa sekä erilaisissa laulukokoelmissa.

Liite 2. Esimerkkejä tehtävistä perustasolla 2.

Ks. nuottiesimerkit.

Liite 3. Esimerkkejä tehtävistä perustasolla 3.

Ks. nuottiesimerkit.

Liite 4. Musiikkiopistotason painotusalueet.

Teatterimusiikki

- ohjelmistona musiikkia, jossa draamallinen näkökulma, esim. laulelmat, elokuva- ja teatterimusiikki
- kuunteleminen, impulssit, reagointi ja vuorovaikutus, esim. hengittäminen yhdessä laulajan kanssa, näyttelijöiden ja näytelmän seuraaminen
- tunteiden ja tunnelmien ilmaiseminen improvisoiden, improvisoidun laulun tai kohtauksen säestäminen
- liikkeen tai tanssin säestäminen
- osallistuminen teatteriproduktioon oppilaitoksessa tai koulussa, teatterilaulukokonaisuuden valmistaminen
- tutustuminen muihin teatterissa käytettyihin kosketinsoittimiin.
- Länsimainen taidemusiikki (esim. lied-pianisti, korrepetiittori)
- ohjelmistona esim. liedien piano-osuuksia sekä aarioiden ja instrumenttiteosten säestyksiä
- continuo-säestys (kenraalibasso-merkinnät)
- satsin soittoa
- transponointia
- harmonian ja muodon analysointia esim. polyfonisesta tekstuurista tai partituurista soinnuttamista
- länsimaisen taidemusiikin teosten soittamista korvakuulolta
- improvisoidut kadenssit (codat)
- vanha musiikki

www.musicedu.fi

- Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry
- Rytmimusiikki (rock-, pop- tai jazz-musiikki)
- ohjelmistona pop- ja/tai jazz-standardeja
- kolmimuunteinen fraseeraus
- synkopointi
- moodit
- blues ja boogie (vasemman käden ostinatot)
- latinalaisamerikkalainen musiikki
- suomalainen kansanmusiikki
- tango, milonga jne.
- kuubalainen ja brasilialainen musiikki
- omat sävellykset/sovitukset
- improvisointi
- Suuntautuminen musiikkikasvatukseen
- ohjelmistona lasten ja/tai nuorten lauluja ja muuta soveltuvaa ohjelmistoa
- soittaminen kuulonvaraisest
- säestystyyli, kompit, alku-, väli- ja loppusoirot
- melodioiden laulaminen ja säestäminen yhtä aikaa
- nopeat valmiudet harmonian, melodian ja rytmiiikan hahmottamiseen ja toteuttamiseen myös
- korvakuulolta
- musiikin eri peruselementtien toteuttaminen pianolla
- improvisointia lähtökohtana esim. kuva, teksti, liike tai tunnelmat

- liikkeen säestäminen
-

Liite 5. Diatoninen kvinttikierro

Ks. nuottiesimerkki.

Liite 6. Improvisointi

Improvisointi on yksi vapaan säestyksen opiskelun työtavoista. Improvisointia opiskelemalla oppilas kehittyä kuulonvaraisessa musiikin hahmottamisessa ja tuottamisessa, oppii käsittelemään musiikillisia aiheita ja saa keinoja vapaaseen itseilmaisuun sekä jatkuvaan musiikilliseen muunteluun.

Improvisointi aiheen tai teeman pohjalta

Improvisointi aiheen tai teeman pohjalta on hyvä tapa opiskella improvisoinnin alkeita ja musiikin peruselementtien hallintaa. Kuvan (esim. valokuva), tekstin tai aiheen (esim. teoksen nimi: "Iltarusko merellä") perusteella oppilas voi opetella hallitsemaan yksinkertaisia tunnelmia ja oppia tunnistamaan näitä tunteita itsessään. Aluksi on hyvä antaa oppilaalle myös lähtökohtia tai rajoituksia toteutukseen (esim. "matalalta ja voimakkaasti" tai "vain mustat koskettimet"). Musiikin peruselementeistä voi keskittyä esimerkiksi vain rytmiin tai sointiväriin, jolloin improvisointi voi olla täysin atonaalista.

Pidemmälle ehtineet oppilaat voivat aiheeseen tai teemaan perustuvan improvisoinnin avulla opiskella musiikillisen muodon ja erilaisten teemojen (esim. motiivit ja sekvenssit) hallintaa. Tällöin lähtökohdat improvisointiin voivat olla jo teknisempiä ja abstraktimpia (esim. "kvinttiaihe" tai opettajan ennalta antama teema).

Tällainen improvisointi sopii hyvin myös moodien opiskeluun, koska moodit itsessään jo tuottavat persoonallisia ja leimallisia tunnelmia sekä karaktäärejä.

Melodian improvisointi harmonian pohjalta

Melodian improvisoiminen helppoon diatoniseen sointukiertoon (esim. I-IV-V7 tai II-V7-I-VI) kehittää opiskelijan kykyä kuulla melodisia tapahtumia yhdistyneenä funktionaaliseen harmoniaan. Aluksi harmonian on syytä olla helppo, jotta oppilas voi keskittyä luomaan melodialinjan, joka itsenäisenä melodisena kaarena on mielekäs, ja josta harmonian sointuvaihdokset on kuultavissa.

Myöhemmin voidaan harjoitella melodian käsittelyn tyylillisiä seikkoja sekä opetella melodian tuottamista vaikeampiin harmonisiin sointuvaihdoksiin.

www.musicedu.fi

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Melodiaimprovisoinnin keinoin voidaan myös tutustua soinnun lisäsäveliin, niiden tuottamiin sävyihin melodiassa sekä oppia paremmin hahmottamaan harmonian samanaikaista ilmentymistä sointuina ja melodiana.

Muuntelu ja variaatiot

Muunnelmat antavat hyvän mahdollisuuden opiskella musiikin tyyliä ja estetiikkaa. Alussa tämä voi tarkoittaa säestyskuvion vaihtamista ja melodian muuntelua. Myöhemmin voidaan muunnella myös

muita tyyliin vaikuttavia seikkoja kuten harmoniaa, sointia, rytmiikkaa ja muotoa. Lisäksi variaatioiden avulla voidaan perehtyä vaikkapa niihin pianonsoiton teknisiin seikkoihin, joita esimerkiksi länsimaisen aidemusiikin estetiikassa kohdataan.

Variaatiot voidaan valmistella ja harjoitella etukäteen, joten niiden ei tarvitse olla spontaanisti yhdessä hetkessä improvisoituja. Variaatioiden pohjaksi voidaan ottaa myös opiskelijan omia sävellyksiä.

www.musicedu.fi

KAMUKO
Karkkilan Musiikkikoulu

Karkkilan musiikkikoulu / Anttilankatu 8 / 03600 KARKKILA / Puh. (09) 225 9710 /
S-posti: toimisto@kamuko.fi / www.kamuko.fi